

Husets bok

av Berit Åberg

<i>Inledning</i>	3
<i>1. Hem från semestern</i>	4
<i>2. En stuga i vardagsrummet</i>	6
<i>3. Björkbacke mot sjön</i>	8
<i>4. Nybyggarliv</i>	9
<i>5. Kolarkojan</i>	11
<i>6. Med häst och vagn</i>	13
<i>7. En kompis på landet</i>	16
<i>8. Äntligen byggsommar</i>	18
<i>9. Ett meddelande i väggen</i>	20
<i>10. Vi flyttar in</i>	22
<i>11. Över sjön efter vatten</i>	24
<i>12. En lillstuga av timmer</i>	27
<i>13. Peter och jag</i>	30
<i>14. En enda lång fest</i>	32
<i>15. Falken</i>	35
<i>16. Tre barn och ljus i huset</i>	38
<i>17. Större stuga</i>	41
<i>18. Bekymmer</i>	43
<i>19. Inte sista kapitlet</i>	45

Inledning

Jag ska berätta en historia om ett hus.

Det är inget stort och pampigt hus som har varit med om ståtliga fester, hemska strider eller hemliga rådslag.

Nej, det är en liten svensk sommarstuga. Men också ett sådant alldeles vanligt hus har sin historia. Och jag kan berätta den, för jag var med ända från början.

Det var för väldigt länge sedan. Jag skulle fylla nio år till hösten och min bror skulle fylla tolv.

1. Hem från semestern

Det var sista sommaren vi var två i baksätet, Björn och jag. Till vintern skulle vi få ett litet syskon.

Framför oss satt mamma och pappa.

Vi var på hemväg från Norge. Vi hade varit på bilsemester, det var vi alltid om somrarna. Vi sov i tält på nätterna och på dagarna tittade vi på vattenfall eller gick på museer. Och åkte bil.

Det var alltid så varmt i bilen, för den var svart. Jag mådde illa och Björn och jag bråkade.

”Du får inte vara på min sida”, sa Björn. Då lade jag mina pennor så att de precis nådde över den filtranden som var gränsen mellan våra halvor av baksätet.

Jag undrade var vi skulle göra av bebisen nästa gång vi skulle på semester. En hel bebiskorg fick i alla fall inte plats mellan Björn och mig.

Jag vet inte om mamma och pappa också undrade hur det skulle bli nästa sommar. För det mesta hörde vi inte vad de sa i framsätet – utom när de sa åt oss att sluta bråka. Men nu sa mamma ”Ja! Vi åker och frågar Harry.” Så vände hon sig bakåt och sa att vi skulle åka till en bonde som de kände och fråga om han hade en tomt att sälja.

En tomt! Vadå? Skulle vi få en sommarstuga? Ett land?

Jag tror inte att jag kände någon som hade en sommarstuga, jo några i min klass. På måndagarna när fröken frågade vad vi hade gjort under helgen brukade de säga ”vi var på vårt land”, och det verkade så härligt. Jag hade provat att säga ”på vårt land” ibland på rasterna, fast vi inte hade något. Då menade jag den stugan

som mina kusiner hade bott i några somrar. Hos dem hade vi varit och hälsat på, men aldrig på något annat land.

Ändå visste jag precis hur det skulle se ut. Det skulle vara ett stort hus med veranda och vita knutar och snedfönster på övervåningen, det skulle stå bland äppelträd på en grässluttning ner till en sjö.

Bonden hette Harry och Dunshammar var hans gård. På somrarna när mamma var liten brukade hennes familj hyra ena huset på gården. Ja, det gjorde de ända tills hon blev så stor att hon hade träffat pappa. Han brukade cykla till bondgården och hälsa på henne. Varje lördag kom han cyklande de fem milen från stan och ibland på onsdagskvällarna också. Så kär var han i mamma. Han fick sova över i lekstugan innan han måste cykla tillbaka till jobbet i stan.

Men nu cyklade inte pappa längre och inte sov han i någon lekstuga. Han satt i sin bil och pratade med sin fru. ”Tänk om vi får köpa Talludden”, sa han.

Det var hans och mammas favoritställe på Harrys gård. Mamma berättade att de brukade sitta på Talludden när de var unga och se när solen gick ner och fantisera om att de skulle bygga ett hus precis där, mellan tallarna på bergknallen vid sjön.

Den där förväntansfulla stämningen i bilen är det jag kommer ihåg mest av vårt första besök på Dunshammar.

2. En stuga i vardagsrummet

När mamma och pappa kom ut från Harrys kontor såg de både glada och besvikna ut. Harry hade redan sålt alla tomter han hade, men han skulle göra i ordning fler så småningom och av dem kunde vi köpa en.

Men Talludden var inte till salu. Det hade kommit en ny lag som sa att man inte fick sälja tomter precis vid sjön.

Hela vintern satt pappa och tittade i böcker som hette ”Bygg din stuga själv” och ”Sportstugor i fjäll och skog” och sånt. Han ritade stugor och räknade på hur mycket brädor det skulle gå åt.

Stugorna såg inte alls ut som jag hade föreställt mig.

”Det blir en liten stuga”, sa han.

”Blir den som en hytte”, frågade jag.

För en gång när vi var i Norge och regnet öste ner satte vi inte upp tältet utan hyrde en ”hytte”, en sån liten stuga som de har på tältplatserna i Norge. Den var inte stor, men två våningssängar och ett litet bord fick precis plats.

”Nej, lite större blir den nog”, sa pappa.

En gång möblerade han om hela vardagsrummet hemma och lekte att det var en sommarstuga.

”Här kommer man in”, sa han och ställde sig vid fönstret.

”Och här är kokvrån.” Det var soffan och soffbordet.

Fåtöljerna ställde han vid väggen och sa att det var två sovhytter, ungefär lika stora som en sovkupé på tåget.

Resten av vardagsrummet hette storstugan.

”Och öppen spis ska vi ha”, sa pappa.

3. Björkbacke mot sjön

Nästa gång vi kom till Dunshammar hade vi fått en lillebror.

Pappa bar honom i en sorts långsmal låda som hängde i ett band över axeln, en kont.

Harry gick med oss för att visa var de nya tomtena skulle ligga. Där kunde vi välja var vi ville bo.

Vi följde en stig rakt in i skogen.

Det var en het dag och när jag tänker på den känner jag fortfarande hur granbarren och asplöven längs stigen luktade.

Pappa satte ner konten med lillebror på stigen och mamma, pappa, Björn och jag gick efter Harry in mellan träden. ”Här ska ni slå er ner”, tyckte han.

Där kunde man väl inte bo! Inte fick det plats något hus mellan alla de där stora granarna!

”Ni ska bo här högst upp i backen”, sa Harry. Här blir det fint när jag har huggit ut. Jag tar alla granarna men lämnar björken så får ni en björkbacke mot sjön.

Inte såg man någon sjö, bara träd åt alla håll.

Jag ville inte se mer utan sprang tillbaka till min lillebror. Det var tur att jag gjorde det, för det var fullt av myror i konten. Pappa hade ställt den mitt på en myrstig. Stackars lillebror! Jag fick lyfta upp honom fast han sov och borsta bort alla myrorna. Och pussa hans lilla kind.

4. Nybyggarliv

Den här sommaren skulle vi inte åka på bilsemester. Vi skulle vara *på vårt land*.

Men vi hade ju inget hus och inte kunde vi bygga något. Man måste ha byggnadstillstånd först, förklarade pappa, och det kan man inte få förrän tomten är styckad ordentligt. Det betyder att en lantmätare har kommit och mätt upp tomten, ritat kartor och satt gränspålar i marken.

Det räcker inte att den som säljer stegar upp marken och säger ”här kan ni bo”.

Så det fick bli tält den här sommaren också. Det gjorde inte så mycket, vi var ju vana. Men om vi hade vetat hur mycket det skulle regna och att det skulle dröja tre somrar innan vi hade ett hus att bo i så hade vi nog inte varit så glada.

Pappa gjorde ett trägolv som tältet skulle stå på. Det kunde han göra, eftersom vi inte skulle packa ihop tältet varenda morgon som när vi var på bilsemester.

Tältet var blågrönt och det fanns precis plats för fyra gummimadrasser. Det var högst på mitten, där kunde jag nästan stå rak. Vi hade ett övertält också, som var lite större än sovtältet så att det blev som en liten veranda utanför öppningen. Där kunde man ställa skorna på kvällarna. Eller stövlarna. När jag tittar på kort från den där sommaren så ser jag att vi nästan alltid har regnkläder på oss.

Harry tyckte att vi kunde bygga en bod. ”Det behöver inte byggnadsnämnden få reda på”, sa han.

Det var byggnadsnämnden som bestämde om man fick bygga eller inte.

Och så blev det. Pappa och Björn åkte och köpte brädor och byggde en bod med två dörrar. Innanför den ena var det dass och innanför den andra dörren byggde pappa en bänk, en *brits* som mamma skulle sova på. Bredvid britsen hängde lillebrors korg i linor från taket. Det blev som en vagga, en sån som jag hade sett på bilder från lappkåtor.

Utanför boden satte mamma och pappa upp ett plasttak och byggde bänkar och bord. På bodväggen satte de upp hyllor och en bänk för fotogenköket och diskbaljan. Det blev som ett riktigt kök, fast ute!

Jag tyckte om att leva nybyggarliv. Jag kände mig som Laura i "Det lilla huset på prärien". Det var en av mina bästa böcker och där stod det precis hur hennes mamma och pappa ordnade med bäddar och eldplatser när de slog läger på sin väg över prärien, hur de byggde stockhus och grävde brunn. (Det enda man aldrig fick reda på var hur de gjorde med toaletten).

Lauras pappa och deras hund skyddade familjen från vilda djur.

Hos oss fanns det inga vargar precis, men lite vildmark var det ändå runt var lägerplats.

Ekorrarna upptäckte snart att det fanns mat i burkarna i uteköket. De var listiga. De lärde sig att välta ner burkarna från hyllan så att havregryn och skorpor trillade ut på marken. Sedan kunde de kalasa på maten. Nästan varje morgon när vi vaknade såg vi att ekorrarna hade varit framme under natten.

Men plötsligt slutade de att stöka till i köket.

"Det var länge sedan ekorrarna åt av vår mat", sa jag en dag. "Ja, jag var tvungen att göra något åt dem", sa pappa. "Har du dödat dom", skrek jag. "Dom som var så söta!"

Än idag vet jag inte hur han gjorde. Han hade ju inget gevär, som Lauras pappa.

5. Kolarkojan

Nedanför oss, nere vid sjön, bodde farbror Albert och tant Anna i en liten, liten stuga.

Farbror Albert hade vitt hår och stora stövlar och tant Anna hade blommig klänning och tjocka armar. Farbror Albert hade varit kolare när han var ung. Han gjorde träkol, inte för att grilla mat över, utan för att träkol behövdes när man gjorde järn.

– Vi fick ligga ute i skogen i veckor, berättade han. När man gör träkol, förstår du, då gör man en kolmila. Man ställer en massa trädstammar, kanske hundra stycken, så att de lutar sig inåt i en ring. I mitten lägger man grenar och sådant som går lätt att tända på och så täcker man alltihop med jord och mossa. Sen ska det där brinna så att det blir kol. Men det får inte brinna med öppen låga för då blir det ju inget kvar. Vi kolare, vi måste passa milan, lägga på mera jord om den börjar brinna men ändå se till att glöden får tillräckligt med luft för att inte slockna.

– Vi bodde i såna här kojor, sa farbror Albert och visade en kolarkoja som han hade byggt på sin tomt. Inne i kojans fanns två smala britsar med granris på och längst in en liten eldstad.

– Här lagade vi maten, sa farbror Albert. Och så sjöng han för oss: *Vi har eld, vi har kött, vi har brännvin till tröst, det är helg djupt i skogarnas ro.*

Tänk att ha till arbete att bo djupt i skogarnas ro och passa en eld!

Det skulle jag vilja göra! Men farbror Albert sa att det var ett hårt arbete och att det kunde vara farligt också. Han hade varit med en gång när en man trampade igenom milan och ramlade ner i elden.

”Det skriket vill jag aldrig höra igen”, sa farbror Albert.

Kolaren som ramlade ner i elden överlevde, men han blev vanställd i ansiktet.

”Så det var tur att han redan hade en fästmö”, sa farbror Albert.

Jag kunde i alla fall inte bli kolare, för det fanns inga milor längre, och förresten skulle jag nog vara väldigt mörkrädd om jag skulle bo i en koja mitt ute i skogen.

I tältet var jag inte rädd. Men om man ligger i tält när det regnar kan det vara svårt att sova. Regnet smattrar mot tältduken, så att det låter som om man bor mitt i ett vattenfall. Det var pappa och Björn och jag som sov i tältet, men det var inte bättre i boden hos mamma och lillebror. Det var kallare där och regnet trummade ännu mer mot taket.

En kväll när det regnade extra mycket hörde vi steg utanför tältet. Det var tant Anna som kom för att se hur vi hade det.

”Ska ni inte låna fotogenkaminen?” sa hon. Nej, det kunde vi inte göra, tältet var för litet för en kamin. ”Men lite bullar vill ni väl ha i alla fall?” sa hon och räckte över en hel påse nybakade bullar. Å, vilken snäll granne! Sen satt vi allihop i en rad på mammas hårda säng och drack saft och kaffe medan lillebror snusade i sin korg.

Vi hade ingen stuga, men vi hade ganska mysigt.

6. Med häst och vagn

Nästa sommar började pappa gräva. Han grävde djupa gropar där han skulle gjuta plintar, en sorts pelare av cement som stugan skulle stå på.

Det var ett hårt arbete. Om han hade regnrock på sig blev han för svettig och om han tog av sig regnrocken blev han genomblöt – för det regnade mycket den här sommaren också. Till sist klippte han hål i ett plastskynke och trädde det över huvudet så att han åtminstone inte fick regn på axlarna och ryggen.

Stugan skulle bli ungefär som han hade visat i vardagsrummet hemma den där gången, med två sovhytter, kokvrå och storstuga med öppen spis. Röda väggar av en sorts brädor som hette fjällpanel.

”Och vita knutar?”, frågade jag.

”Ja, det ska vi väl ha”, sa pappa.

Ute vid landsvägen fanns det ett stort rött hus med en samlingsal, en sockenstuga, där människorna som bodde i trakten kunde ha möte om de skulle prata om något viktigt. Pappa gick dit för att vara med på ett möte om vägen och när han kom hem berättade han att han hade köpt den gamla sockenstugan.

Kunde man köpa en hel stuga?

Nej, men han hade köpt timmerstockar som förut hade varit en sockenstuga.

”Den gamla sockenstugan blev för liten. Då rev de den och lade timret och takteglet och dörrarna och en massa brädor i en hög. Och där har det legat i 40 år!”, berättade pappa.

Han var glad för han hade fått det billigt. Och timmer är det finaste man kan bygga hus av, sa han.

Mycket av timret var förstört. De som hade rivit sockenstugan hade byggt ett tak för att skydda timret, men ingen hade skött om taket under alla år. Där taket hade gått sönder hade timret ruttnat. Men pappa räknade ut att det som var kvar ändå skulle räcka till vår stuga.

Men hur skulle vi få hem de tunga stockarna? Sista biten fanns det ju ingen väg, bara en stig!

”Jag har pratat med Harry och han har lovat att vi får låna hans häst”, sa pappa.

Han skulle köra hem timret med häst och vagn! Som på 1800-talet! Och jag fick hjälpa till att köra. Man höll i tömmarna och sa ”ptroo” när hästen skulle stanna. Jag var både stolt och lite rädd – hästen var jättestor. Först vågade jag inte ens klappa den på sidan. Men efter några dagar klappade jag hästens lena mule och gav den lite socker. Laura skulle aldrig ha varit rädd för en så snäll häst.

Det tog många dagar att köra hem allt som hörde till sockenstugan. Timmerstockarna var alldeles för tunga för att vi barn skulle kunna hjälpa till med att lyfta upp dem på vagnen, lasta av dem och sortera dem i fina travar på tomten.

Men taktegel orkade vi bära. Pappa lastade av tegelpannorna där vägen tog slut så att de inte skulle skumpa sönder när han körde på den ojämna stigen. Sista biten skulle vi bära. Jag kunde ta två tegelpannor åt gången, mamma och Björn tog tre. Försiktigt skulle de bäras och försiktigt travas i fina högar. Det var inte så kul, precis, men vi måste.

”Om vi går fem vändor på morgnarna och fem gånger på kvällarna så är vi färdiga på torsdag”, sa mamma.

Det hade äntligen blivit vackert väder och jag ville hellre bada än bära tegel, så det hade redan börjat skymma när jag gick för att bära mina tegelpannor. När jag

lyfte upp två stycken var det något som slingrade till och jag släppte tillbaka tegelpannorna med en skräll.

För sent såg jag att det inte var en orm utan en liten ödla som jag hade släppt ner teglet på. Jag sprang allt vad jag orkade till tältet. Jag var rädd, men jag vågade inte säga något. Tänk om ödlan låg där och plågades. Och tänk om teglet hade gått sönder!

Men nästa dag när jag kom till tegeltravarna var inte ödlan kvar. Den hade klarat sig. Och tegelpannorna hade inte heller gått sönder.

7. En kompis på landet

Jag tror nog att mamma och pappa hade velat börja bygga den sommaren, men det var visst fortfarande något trassel med byggnadstillståndet Och de hade nog att göra ändå med allt timret och med gropgrävandet.

På allmanningen nere vid sjön hade vi byggt en egen liten brygga och där låg vår lilla roddbåt. Jag gick ner och badade flera gånger om dagen, även om det regnade.

”Är det inte kallt?” ropade farbror Albert. ”Nej, det är jättevarmt”, sa jag. Men farbror Albert badade inte ändå. Han badade aldrig, men han fiskade varje dag och om han fick mycket fisk gav han lite till oss.

Om det var solsken gjorde vi utflykter med båten. Då åkte vi till någon strand där det inte var så djupt och så stenigt som vid vår brygga så att Roflen skulle få plaska lite i vattnet. Han hette egentligen Rolf, vår lillebror, men han kallades alltid för Roflen.

Det enda som fattades var en kompis.

En dag stod jag bredvid mamma på Dunshammars gårdsplan och väntade på matbilen som kom dit på tisdagarna.

Då såg jag en flicka. Hon stod bredvid *sin* mamma och väntade på matbilen. Hon såg söt ut, men hon var inte så stor som jag. ”Hon går nog bara i ettan”, tänkte jag.

”Nämen goddag!”, sa min mamma till den där flickans mamma, för så sa man på den tiden om man bara kände varandra lite grand. Mammorna började prata och jag fick reda på att flickan hette Harriet.

Hon bodde i ett stort rött hus som låg precis vid sjön. Det hade veranda och vita knutar och öppna fönster på övervåningen. När jag såg det huset kom jag ihåg hur jag hade föreställt mig att ett sommarhus skulle se ut.

Pappa bara skrattade när jag frågade om vi inte kunde bygga ett sådant hus som Harriet bodde i.

”Ojoj. När jag blir miljonär ska du få ett sådant hus”, sa pappa. Men det verkade inte som om han trodde att han skulle bli miljonär någon gång.

Björn och jag var ofta hemma hos Harriet och hennes syskon. Vi spelade badminton eller krocket på deras stora gräsmatta och badade från deras brygga.

”Första gången jag såg dig trodde jag att du gick i ettan”, sa Harriet till mig.

Vi var nästan lika gamla och hon blev min sommarkompis. När sommarlovet var slut och vi inte kunde träffas längre skrev vi brev till varandra.

8. Äntligen byggsommar

Nu var det sommar igen, nu började pappas semester och nu skulle vi äntligen få börja bygga. Plintarna till grunden var klara, timret låg och väntade och det var bara att sätta igång.

En snickare som hette Anderson skulle komma och hjälpa till. ”Man behöver vara två starka karlar om man ska bygga av timmer”, sa pappa. Det är inte bra för mamma att lyfta så tungt.”

Andersson var inte bara stark, han kunde timra också. Han visste hur man skulle göra med knutarna.

Pappa gick upp tidigt och satte på sig snickarbyxorna. Han ville vara färdig när Andersson kom klockan åtta.

Klockan blev åtta och hon blev halv nio. Pappa trampade mellan tältet och timmerhögen, men ingen snickare kom. Klockan nio sa pappa ”Jag åker hem till honom och hör vad som har hänt.”

Det dröjde flera timmar innan han kom tillbaka. Han var arg.

”Jag åkte till brädgård och beställde virke”, sa han. ”Bygger vi av brädor behöver vi ingen hjälp. Andersson var plakat.”

Björn och jag var alldeles tysta. Det var bäst att vänta med att fråga vad allt det där betydde. Senare fick vi reda på att snickaren var full när pappa kom. Och pappa tyckte att han hade väntat tillräckligt länge med bygget så han bestämde sig för att bygga ett sådant hus som han hade suttit och ritat på hemma under vinterkvällarna.

Det är ett stort jobb att bygga ett hus, även om det är litet. Mamma, pappa och Björn byggde hela dagarna. Mitt jobb var att passa Roflen och för det mesta

tyckte jag om det. Han var två och ett halvt år, ljushårig och jättesöt. Det gjorde inget om han följde med när jag gick till Harriet.

Ibland fick jag laga lunch till dem som byggde.

”Man måste äta mycket när man arbetar med kroppen”, sa pappa.

Den sommaren lärde jag mig att koka havregrynsgröt. Det var ganska roligt, men det som inte var roligt var att springa och hämta mjölken och smöret. Vi hade ju inget kylskåp, men mamma hade hittat gropar här och där på tomten där det var lite svalare. Där lade hon maten i en ny sorts burkar som hette Tupperware. De var av plast och de var både lufttäta och vattentäta. Jag tyckte det var hemskt att stoppa ner handen i ett mörkt hål för att hämta mat. Tänk om det bodde ett djur i den där hålan!

Mamma trallade när hon gick till sina gropar. Hon njöt av att gå på stigen när det var sommar, men jag blev bara sur. Före varje måltid måste vi hämta maten och efter varje måltid måste vi ställa tillbaka den som blivit över.

Det fanns en brunn nere på allmanningen. Vattnet smakade illa och gick inte att dricka, men det var kallt. Där kunde vi förvara maten. Mamma lade Tupperware-burkarna i en kasse och sänkte ner den i vattnet. Brunnen var ett bättre kylskåp än groparna i marken, men det var ännu längre att gå dit.

9. Ett meddelande i väggen

Det är klart att jag byggde lite grand jag också. Såga fick jag göra.

Under det vanliga golvet ligger ett annat golv som heter blindbotten. Ovanpå den lägger man isolering. Det är tjocka mattor av något som ser ut som bomull men som sticks. Isoleringen är till för att hålla kylan ute. Överst lägger man det riktiga golvet.

Till blindbotten använde vi gamla fula brädor från sockenstugan – de skulle ju ändå inte synas. Jag fick såga till dem, massor med korta brädbitar som passade in mellan golvreglarna.

En eller två brädor är det roligt att såga. Men inte hundra! Jag vet inte hur många jag sågade, men många var det.

”Nu kan man ju sova här”, sa jag när blindbotten var färdig. ”Ja, varsågod”, sa pappa.

Björn ville också sova inne, så vi flyttade in våra gummimadrasser och lade dem i var sitt hörn av huset.

Jag kröp ner i sovsäcken och slog upp min bok. Jag höll på med en jätteläskig deckare, dumt nog.

Aldrig glömmer jag den där första natten i vår halvfärdiga sommarstuga. När mörkret föll blev den ett spökhuis. Den var ju bara ett skal med ytterväggar, hål för fönstren och inget riktigt golv. Jag var van att sova nära de andra i tältet och höra deras snusningar, men nu hörde jag vara hur det knäppte i virket och susade i

träden utanför fönstergluggen. En bräda knarrade när Björn vände sig på sin madrass.

Jag tyckte jag hörde steg utanför... Nej hu, här ville jag inte sova mer. Men när solen gick upp var alla spöken borta.

Jag spikade väggar också.

Mellan ytter- och innerväggen är det ett mellanrum. Det är till för isoleringen, men det skulle också vara en jättebra skattgömma, tänkte jag när jag höll på att spika upp innerväggen. Eftersom jag inte hade någon skatt att gömma, skrev jag ett meddelande och stack ner det i mellanrummet:

DETTA HUS BYGGDES ANNO 1963 AV FAMILJEN K. Och så skrev jag ner alla våra namn.

Om hundra år kanske någon hittar den lappen.

10. Vi flyttar in

Äntligen var stugan färdig.

Pappa byggde sängar som satt fast i väggarna och vi flyttade in. Mamma och pappa sov i storstugan. Björn och Rolf fick dela en sovhytt och jag fick en egen.

Bredvid min säng fanns det plats för ett litet bord. Jag fick en låda som det hade varit apelsiner i och sågade till en bordsskiva av en spånplatta. Den spikade jag fast på lådan och målade den vit. Under bordsskivan satte jag fast ett rutigt tygstycke med häftstift. På bordet ställde jag en spegel. Nu såg lådan ut som ett toalettbord, min lilla hytt blev ett flickrum.

Köket var nästan lika litet. Det hade riktig diskbänk med ett draperi under och hyllor i stället för skåp på väggarna. I ett hörn stod fotogenspisen. Och kylskåp hade vi, ett fotogenkylskåp! Det drevs av en fotogenlåga på baksidan av skåpet. Jag förstår fortfarande inte hur något som är varmt kan göra så att det blir kallt, men kallt blev det. Man kunde till och med göra isbitar i frysacket.

Nu var det slut med det eviga flängandet till kalla gropar och brunnar.

En del av de gamla brädorna som hörde till sockenstugan var breda och fina. Dem gjorde pappa hyllor av. ”Sånt virke kan man inte få tag på nu för tiden”, sa han. En gammal skåpdörr som hade suttit i sockenstugan tog han vara på och satte framför garderoben. Målarfärgen flagnade på dörren, men annars var den hel och fin. Den hade just kommit på plats när en inspektör från byggnadsnämnden kom för att kontrollera att stugan var färdig.

Han fnös när han fick syn på garderobsdörren.

”Så här kan man ju inte ha det”, sa inspektören.

Jag tyckte han var dum. Men pappa sa att det var bra om inspektören inte tyckte att stugan var fin. ”Då behöver vi inte betala så mycket skatt”, sa pappa.

11. Över sjön efter vatten

Någon av de första somrarna kom farbror Harry för att gräva en ny brunn i stället för brunnen med det dåliga vattnet. Han hade en grenklyka med sig. ”Det är en slagruta”, sa han. ”Den visar var det lönar sig att gräva efter vatten.” Han höll klykan i båda händerna och gick runt bland träden nedför vår tomt. Plötsligt stannade han. ”Här finns det vatten”, sa han.

Och det fanns det. När två karlar hade grävt ett djupt hål i marken började det sippra in vatten i gropen. De lade grus i botten och ställde två cementringar ovanpå gruset. Så fyllde de igen med jord runt ringarna och så var brunnen färdig.

Dit gick vi för att hämta vatten. Vi hämtade upp vattnet med en hink som satt fast på en lång stång. Vattnet smakade gott och friskt, men det var tungt att bära det uppför backen.

Det började komma grannar till tomterna runtomkring. Vi såg inte så mycket av dem, vi hade fortfarande tät skog i utkanten av tomten. Men när det blev en varm sommar och flera familjer hämtade vatten i brunnen sinade den. Vattnet tog helt enkelt slut.

I sjön fanns det vatten att diska och tvätta i, men man kunde inte dricka sjövattnet. Vi samlade regnvatten, men det var inte heller tillräckligt rent för att dricka.

Men på andra sidan viken fanns en källa. Dit rodde vi för att hämta kallt och gott dricksvatten. Det tog lång tid att gå ner till båten, ro över sjön, hämta ett par dunkar vatten, ro tillbaka och släpa de tunga dunkarna uppför backen.

Det vattnet slösade vi inte med.

Så där levde vi några somrar. Vi badade och lekte och växte.

Bara slyet växte fortare än vi. Sly, det är småbuskar som växer upp så fort man vänder ryggen till. Varje sommar måste vi knipsa sly. Knipsar man en rönnbuske så växer det tio nya från samma rot nästa sommar, de är värre än odjuren i sagorna. Och om vi inte knipsade så växte hela tomten igen.

Men det växte blåbär och hallon på tomten också, och fullt med svamp i skogarna runt omkring.

Hemma bodde vi i ett ganska stort hus, men där hade vi nästan aldrig gäster som stannade över natten. Jo, mormor brukade komma då och då och stanna någon vecka, men annars var gästrummet tomt. Men på landet där vi hade en så pytteliten stuga, där hade vi många nattgäster.

Ibland sov de i tält, men vi kunde också klämma ihop oss i stugan.

Så var det en gång när faster Anna-Maja kom och hälsade på.

Just den dagen hade Harriet och jag bestämt att vi skulle gå ut mitt i natten. Vi skulle gå och lägga oss och låtsas somna, men klockan tolv skulle vi klättra ut genom fönstret och träffas borta vid brevlådorna.

Det gick jättebra. Alla gick och lade sig klockan elva, så jag behövde bara hålla mig vaken en timme. Ljudlöst klättrade jag ut genom fönstret och sprang bort längs vägen. Det var inte kolsvart ute eftersom det var mitt i sommaren, men alla färger var borta. Över ängarna drog kalla stråk av dimma... eller var det spöken? Jag skyndade på stegen och blev glad när jag fick syn på Harriet.

Vi gick in i bondens lada och satt där och pratade. Vi skulle inte göra något särskilt, vi bara tyckte att det var spännande att gå ut mitt i natten.

När vi gick hem igen efter ett par timmar började det bli ljust. Jag klättrade in genom fönstret – och ryckte till. Det satt någon i min säng!

Det var mamma. Hon hade hört när jag gav mig iväg och hade suttit och väntat på mig, allt mer orolig. Men när hon förstod att det inte fanns någon anledning att vara orolig blev hon arg i stället.

”Vad ska faster Anna-Maja säga när du är ute och springer om nätterna?” sa hon.

12. En lillstuga av timmer

En och annan timmerstock från sockenstugan använde vi att sitta på.

Tant Anna och farbror Albert fick också stockar att ha som bänkar runt utebordet men annars låg nästan hela timmertraven kvar på tomten, oanvänd.

Flera gånger såg jag pappa sitta med händerna löst knäppta. Jag undrade vad han höll på med, han brukade inte be till Gud

”Jag sitter och tänker på timret”, sa pappa. ”Om du tänker att mina fingrar är timmerstockar så förstår du att man måste hugga fördjupningar där stockarna möter varandra. Annars blir inte stugan tät.

Det visste jag redan, jag hade ju sett att det fanns sådana fördjupningar på nästan alla stockarna.

När man lade ihop två sådana stockar blev det som en knut. Och hörnen på hus heter ju knutar! Att jag inte hade tänkt på det förr!

Nu skulle pappa bygga en stuga utan snickarhjälp. ”En liten stuga klarar vi nog”, sa han.

Han och mamma byggde en gäststuga av det gamla timret. De kunde använda en del av de gamla knutarna, men många måste göras på nya ställen, eftersom timret nu skulle bli en mycket mindre stuga än vad det varit en gång.

De byggde ett litet sovrums och ett litet dass i timmerstugan.

”Det ska bli ett varmt dass, så att man slipper frysa om rumpan på vintern”, sa pappa. Han byggde jättetjocka väggar runt dassen och fyllde dem med isolering.

De gamla stockarna hade varit målade med Falu rödfärg en gång. Nu fick de ett nytt lager färg och knutarna målades svarta, som de brukar vara på gamla timmerstugor.

Men den nya stugan blev inte en gäststuga. Pappa och mamma flyttade till det lilla rummet. Där fick de vara i fred för oss ungdomar.

Så gick några år till.

Jag var inte så mycket på landet längre, jag började bli vuxen och gjorde andra saker på somrarna.

Jag tyckte att det var obekvämt där. Man skulle alltid elda och plocka svamp, man blev smutsig så fort man kom dit. Om man ville ligga och sola måste man flytta sig hela tiden för att inte hamna i skuggan. Det var för mycket träd på tomten!

Jag började vara tillsammans med en kille som hette Peter. Jag var jättekär i honom, han var snygg och rolig och tyckte om samma sorts böcker som jag.

Första gången han skulle följa med till landet var jag väldigt nervös för vad han skulle tycka. Tänk om han tyckte att det var för besvärligt att vara där! Han var ju inte van att bära vatten, hämta ved och fylla på fotogen i lamporna och kylskåpet. Och vad skulle han tycka om torrdasset?

Även om jag tyckte att det fanns en massa fel med vårt land fick inte Peter tycka det.

När vi kom hade mamma lagat god mat och dukat på den lilla förstubron utanför dörren. Den var så smal att man bara kunde ha stolar på ena sidan om bordet. På den andra sidan hade pappa gjort en bänk av en krokig granrot, som var så hög att den som satt där ändå nådde upp till borden.

Jätteknappt, tyckte jag.

Men Peter bara skrattade och tyckte att pappa var fiffig.

”Det är som att sitta vid en bardisk”, sa Peter. Och så berömde han mammas svampstuvning.

Mamma lovade att visa Peter var de bästa svampställena fanns . Jag hade visst oroat mig i onödan.

13. Peter och jag

Peter och jag åkte till landet ganska ofta. På hösten plockade vi svamp, på vintern åkte vi skridskor på sjön eller gick långpromenader eller satt inne vid brasan och läste. På våren satt vi vid stugväggen och lät solen skina på ansiktet medan vi tittade på hur flitigt alla små djur byggde bon. På sommaren åkte vi med båten till någon strand och låg och gassade i solen.

Mamma och pappa var nästan aldrig på landet samtidigt som vi. De hade börjat segla och tyckte inte att de hann med sin gamla stuga.

”Vi kan väl köpa den”, sa Peter.

Mamma och pappa tyckte det var en bra idé, Björn och Rolf hade inte heller något emot det.

Vi var vuxna, men vi kände oss som två barn som fått en egen lekstuga.

Vad roligt det var att få bestämma själv hur det skulle se ut!

Första sommaren rev vi väggen till mitt ”flickrum” och gjorde ett riktigt kök av det som varit kokvrå och sovhytt. Vi målade och sydde nya gardiner, köpte gasolspis med ugn och fina köksskåp. Innan vi spikade fast dem skrev vi ett meddelande på golvet under skåpen: ”PETER OCH BERIT BYGGDE OM KÖKET SOMMAREN 1978.”

Vi drog in telefon och en dag ringde jag med den nya telefonen till en firma som borrade brunnar.

”Vi garanterar att ni får hundra liter vatten i timmen om vi får borra en brunn åt er”, sa de på firman. Jag skulle ha varit nöjd med en hink vatten om dagen, men

jag tyckte att det där med *garanti* lät bra, så jag sa JA. På hösten kom brunnsborrharen med en bormaskin som var nästan lika sto som lillstugan. Han borrade i en vecka, ett hål som gick 90 meter ner genom berget. Det blev en stor hög med söndersmulat berg bredvid maskinen, och vi fick vatten så att det räckte i hundra år.

Det kändes högtidligt när vi pumpade upp den första hinken kallt, klart vatten. Bara att hämta utanför dörren!

Vi höllde upp det kalla vattnet i våra finaste glas och sa ”Skål!”, precis som om det hade varit vin. Det vattnet var mer värdefullt än den finaste champagne.

”Dyrare också”, sa Peter.

Vi ville ha mer sol på tomten. Några av träden som stod i vägen för solen var så tjocka att vi inte nådde runt stammen med armarna. Dem vågade vi inte såga själva. I stället frågade vi Janne, som var duktig på att fälla träd, om han kunde göra det.

”Du får träden om du sågar ner dem”, sa vi.

Vi satte röda plastband runt alla träd som skulle bort. Det blev över hundra stycken, stora och små om varandra. Sen åkte vi hem.

När vi kom till landet nästa gång kände vi nästan inte igen oss. Stugan såg naken ut där den stod högst upp i backen. Överallt på marken låg ris och grenar. Peter och jag jobbade hårt med att släpa ihop riset till stora högar och elda upp dem.

Vi blev svettiga och svarta av sotet, men inte kunde vi duscha ute på tomten som vi brukade göra. När så många träd var borta syntes vi från alla håll.

Men solen kunde också se oss, och det tyckte vi var huvudsaken.

14. En enda lång fest

Vi var oftare på landet om hösten och vintern och våren än om sommaren. Vi lastade bilen full med mat och dryck och goda vänner och åkte dig. Tillsammans med dem utforskade vi skogarna och gick längre än jag någonsin hade varit med mamma och pappa. När jag var barn höll de alltid på att jobba med någonting på huset, men Peter och jag kunde göra vad vi ville.

En vinter åkte vi till stugan för att fira nyår med min bror Björn och några vänner. Det var kallt ute och när vi kom fram var det förstås lika kallt inne. Vi tittade på termometern – 30 minusgrader! Men eftersom stugan var liten brukade det inte ta så lång tid innan den blev varm. Vi gjorde upp eld i öppna spisen och tände våra fotogenkaminer. En kamin fick stå i lillstugan, två skulle sova där.

Vi kunde inte vara inne innan det hade blivit lite varmare. Utomhus rör man sig mer, där kunde vi vara medan vi väntade på att värmen inomhus skulle stiga.

Vi eldade en stor hög med ris på tomten och gick in då och då för att lägga mer ved i öppna spisen.

När det började mörkna och vi måste gå in hade det inte blivit varmare än noll grader inomhus! Jämfört med den bitande kylan ute kändes det ändå ganska behagligt.

Vi behöll tjocktröjorna på och började laga mat. Då började värmen stiga snabbare – spisen, stearinljusen, fotogenlamporna och vi själva fungerade som små kaminer.

Jag gick till lillstugan för att se hur varmt det hade blivit där. Nej där gick det inte att sova – snön som vi hade dragit in låg kvar på golvet utan att smälta.

Kaminen var för liten för att rå på kylan. Jag flyttade in den från rummet till dasset och gick tillbaka till de andra.

En granne kom förbi. Han visste att vi inte hade el i stugan och undrade hur vi klarade oss. ”Ni kan få värma er i min bastu”, sa han. Det var snällt, men vi tackade och sa att det började kännas som en bastu i vår lilla stuga.

Efter maten gick vi ut och tittade på stjärnorna. I stan ser man bara Karlavagnen och några stjärnor till, men på landet ser man tusen och tusen stjärnor och bakom dem ser man ett ljusare band. Det är det som är Vintergatan. Vi vände våra ansikten mot himlen och kände oss små.

Det luktade kall snö och vedeld från skorstenen. Kylan sved på kinderna, men det gjorde inget eftersom vi visste att vi hade en varm stuga att gå in i.

I stugorna runt omkring oss lyste det hemtrevligt ur fönstren. Men plötsligt slocknade alla lampor. Bara det svaga skenet från fotogenlamporna i vår stuga lyste fortfarande.

Det hade blivit elavbrott eftersom det var så kallt och alla som hade element hade satt dem på högsta värmen.

Nu var det vi som fick gå till grannen och fråga hur han klarade sig. Om han ville komma in till oss och värma sig.

Nej tack, han tyckte att det verkade som om stugan redan var full.

Ja, det var den. De som skulle ha sovit i lillstugan fick klämma ihop sig på soffan. Det fanns knappast plats att sätta ner fötterna på golvet mellan alla väskor.

Jag gick ut till dasset och kände värmen slå emot mig när jag öppnade dörren. Jag trevade i mörkret för att tända stearinljuset... och fick något kladdigt i handen. Ljuset hade smält! När pappa isolerade dasset så att det skulle gå att hålla varmt hade han nog inte tänkt att man skulle ställa en fotogenkamin i det lilla utrymmet.

En påsk när vi kom till landet låg sjön vit och inbjudande. Isen var täckt av ett tjockt lager snö som gnistrade i solen.

”Vi går över sjön till affären”, föreslog Peter. Men vi hade inga isdubbar och det måste man ha om man ska gå på is, särskilt om det börjat bli vår. Då hittade vi på att vi kunde ta gafflar i stället. Vi tog en gaffel i var hand och började gå över isen. Om den gick sönder kunde vi hugga gafflarna i iskanten och ta oss upp, tänkte vi.

Plötsligt hörde vi ett dovt brummande ljud bakom oss. Var det isen som lät? Nej, men det var en bil som var ute och körde på isen! Då skulle den nog hålla för oss också.

Lite längre ut satt en gubbe och pimplade. Han hade borrarat ett hål i isen och satt på en fällstol bredvid och fiskade genom hålet.

”Hur tjock är isen?”, frågade vi.

”Jaa, han är nog en och halv meter”, sa gubben. Vi tackade för upplysningen och gömde gafflarna i fickorna. De skulle inte behövas. Inte som isdubbar i alla fall.

Midsommar brukade våra vänner fira hos oss.

Flera av dem hade blivit mammor och pappor. Peter och jag längtade också efter barn, men det verkade som om vi aldrig skulle få något.

Varje midsommar fick vi duka större och större bord. Vi satt ute under björkarna i sommarnatten och åt och drack och pratade och skrattade tills det började ljusna.

15. Falken

Bredvid oss bodde Viktor och Alma Falk. De var nästan 80 år gamla, de hade arbetat hårt hela livet och de kunde fortfarande inte lata sig.

De bjöd oss på kaffe med många sorters hembakta kakor. Vi satt på deras välskötta tomt bredvid deras prydliga lilla hus och hörde Viktor berätta om sitt liv som snickare. Han hade lagat många gamla trähus i Stockholm, sådana hus som var så gamla och fina att de måste fortsätta att se likadana ut även om de höll på att ruttna sönder.

”En del hus var så dåliga att när vi var färdiga med dem hade vi bytt varenda plank”, sa Viktor. ”Det hade varit enklare att riva huset och bygga ett nytt likadant, och billigare hade det också blivit. Men husen skulle renoveras bit för bit.”

Han hade byggt trappor i Stockholm också, trappor som Peter och jag hade gått i många gånger utan att tänka på vem som hade gjort dem. Det är inte alltid man tänker på att det är någon som har byggt staden man bor i.

Vi bjöd tillbaka förstås, kaffe med *en* sorts kaka.

Det var så roligt att prata med Falkens, som vi kallade dem. De var från en annan tid och ändå följde de med i den nya tiden. De gjorde saker som inte vi gjorde: de gick miltals i skogarna och plockade lingon, de åt strömming och stuvade morötter, de kokade tvätten i en stor gryta på spisen. Med oss pratade de om sånt som stod i tidningarna, om vad som hände i Sverige och i världen.

Viktor och Alma hade ingen bil, bara en gammal moped som Viktor brukade åka och handla med. Ibland fick de åka med oss till affären eller också handlade vi någonting åt dem – det var inte så mycket annat vi kunde hjälpa dem med.

En dag sa Viktor till oss: ”Om ni inte gör något åt den där skorstenen så rasar han snart”.

Skorstenen? Vi hade väl aldrig tittat på den, än mindre tänkt att man måste göra något åt den. Men det var sant, de översta tegelstensraderna såg lite fallfärdiga ut.

”Det frestar på skorsten när ni kommer på vintern och eldar för fullt när han är kall och full av snö”, förklarade Viktor. ”Det är inte konstigt om han spricker.”

Han fick oss att öppna ögonen. Vi såg att det inte bara var skorstenen som behövde underhållas. Fönstren måste målas och kittas om och taket på boden hade börjat läcka. Sista veckan på semestern fick vi väldigt bråttom för att hinna med det nödvändigaste.

Den vintern hände det fantastiska att ett barn började växa i min mage. När sommaren kom var jag stor och rund.

Jag vet inte om det var därför Viktor erbjöd sig att hjälpa oss att bygga en veranda.

”Ni har ju redan stockar till hela underredet”, sa han och pekade på det som var kvar av timmerhögen. ”Sen behöver ni bara lite bräder till verandagolv och staket.”

Viktor följde med till brädgård och valde ut brädor, ritningen hade han i huvudet. Så satte vi igång.

Vi började bygga en morgon. Jag också – Peter och jag brukade ju alltid arbeta tillsammans. Men det märktes att Viktor tyckte det var konstigt att jag med min tjocka mage skulle jobba med dem, så jag tittade mest på och serverade kall saft och kaffe till ”gubbarna” när de tog en paus.

Ni skulle ha sett hur Falken hanterade en yxa! Han var 80 år och hade ont i en arm, men med den andra svingade han yxan mot våra gamla stockar för att undersöka vilka som var friska. Han kunde slå yxan så hårt i änden på en stock att han sen kunde dra stocken i yxan. Peter och jag bara stod och gapade.

Klockan tolv gick Viktor hem, det var dags att äta middag.

Vi passade också på att äta. Sen gick vi ner till sjön och åkte ut med båten. Det var en varm dag och vi längtade efter att bada.

När vi kom tillbaka satt det en lapp på dörren. ”Skulle vi inte bygga veranda? Hälsningar Viktor”

Han hade tagit en lunchpaus på en timme och gått tillbaka till arbetet, som han hade gjort hela sitt liv. Varför skulle man jobba mindre bara för att det var sommar?

Efter den dagen byggde Peter också hela dagarna.

Han lärde sig mycket annat av den gamle timmermannen. ”Du skämmer eggen, pojk!” ropade Falken så fort han tyckte att Peter behandlade verktygen ovarsamt. Man får aldrig hugga med en yxa på marken, då kan eggen bli slö. Och skarpa verktyg är snickarens bästa hjälp.

Verandan blev jättefin med en trappa åt var sida och plats för både bord och stolar.

Brädhögen som Viktor Falk hade plockat ihop på brädgården räckte precis. Inget fattades och inget blev över.

16. Tre barn och ljus i huset

Peter och jag blev pappa och mamma och som alla föräldrar tyckte vi att vårt barn var det finaste barnet i hela, hela världen.

Han hette Rasmus. När sommaren kom var han nästan ett år. Han sov i sovhytten, i den väggfasta sängen som min pappa hade byggt 20 år tidigare. Peter och jag gjorde bara ett staket till sängen så att Rasmus inte kunde trilla ner. Han var så söt när han låt där och sov på sin randiga kudde med nappen i mun, han var ett under som hade kommit till oss när vi nästan hade slutat hoppas att vi skulle få barn någon gång.

Men det dröjde inte länge innan samma under hände igen! Vi fick ett barn till, en flicka! Hon hette Julia, och hon var den allra finaste lilla flickan i hela, hela världen. När hon hade blivit tillräckligt stor för att sova i en säng fick hon också sova i den väggfasta sängen med staketet. Den var så lång att den räckte till två små barn.

I sagorna händer allting tre gånger. För oss var det också, som en saga, för det dröjde inte länge innan vi fick ett barn till. Det var en pojke, han hette Mats, och han var den allra sötaste lilla pojken i hela, hela världen.

Rasmus var ingen bebis längre, så han fick flytta upp i översängen. Vi gjorde ett staket av nät till översängen, precis som det brukar vara i sovvagnar på tåg. Bakom staketet i undersängen sov Julia och Mats med huvudet åt var sitt håll.

Nu hade vi tre barn i en liten sovhytt. Det gick bra så länge de var små, men hur skulle det gå när de blev större?

När Peter och jag rev min gamla sovhytt kunde vi väl aldrig tro att vi en dag skulle behöva så många sängar.

Fotogenlampor och fotogenkaminer är bra på många sätt och vis, men de osar och man blir svart och sotig när man håller på med dem. Och små barn kan lätt bränna sig på dem.

Så vi bestämde oss för att dra in elektricitet i huset.

Elektriciteten kommer genom en tjock sladd som heter kabel. Den ska ligga nergrävd i marken och därför måste vi gräva ett dike för kabeln från vårt hus till stolpen där kabeln ”hämtar” strömmen. Men det är väldigt jobbigt att gräva med spade på vår tomt, eftersom det är så mycket sten i marken, så vi bad en man som hade en grävmaskin att komma och gräva diket.

Han kom med sin grävmaskin när vi satt och åt frukost. Vi gick ut för att titta på när han grävde diket.

Det hette att maskinen var en ”minigrävare”, men den var jättestor. Just när maskinen lyfte sin enorma skopa för att sätta tänderna i gårdsplanen, ropade Rasmus ”min Snobben!” Han hade fatt syn på en liten plashund som låg framför grävmaskinen och tänkte springa fram för att hämta den. Jag blir alldeles kall när jag tänker på vad som hade hänt om jag inte hade hållit fast hans lilla hand.

Det gick fort att gräva diket. Jag tror inte att vårt kaffe ens hade hunnit kallna innan diket var klart.

Nästa dag kom en elektriker som lade en kabel i diket, tog in den i vårt hus och drog en massa ledningar från den. Han satte kontakter i taket för lamporna och på väggarna satta han fast stickkontakter och knappar att tända lamporna med.

Vi åkte till stan och köpte lampor och kom tillbaka på festhumör. Tänk att få ljus bara man trycker på en knapp!

Vi skaffade också en gammal dammsugare. Det låter kanske konstigt att man kan bli glad för en dammsugare, men det blev vi. All smuts på golvet och all spindelväv som hängde i fönsterhörnen och i taket syntes ju så tydligt nu när vi hade fått ellampor. Men med dammsugaren var det en enkel sak att få bort grus och spindelväv.

Det som inte var enkelt var att gräva igen kabeldiket. Det tog flera veckor för oss att göra i ordning efter det som grävmaskinen hade gjort på en halvtimme.

Vi lade alla stora stenar i en rad bredvid diket och fyllde igen det med jord. Överst lade vi grus. Så fick vi en jämn och fin grusgång där det förut hade varit en stig full av stenar och rötter.

Nu var det lätt att dra barnvagnen fram till stugan.

17. Större stuga

Barnen växte. Rasmus började skolan, Julia blev en stor flicka och inte ens Mats var riktigt liten längre.

Då hände det igen, det stora miraklet att ett barn blev till. Vi fick en pojke till! Han hette Tomas och det var inte bara Peter och jag som tyckte att han var den finaste bebisen i hela, hela världen, utan det tyckte också alla hans stora syskon.

Men det blev trångt i stugan. Vi hade inte plats för att ställa in en säng till. Och även om vi hade haft det hade det varit för trångt – man ska ju inte bara sova. Man måste ha plats för kläder och leksaker och rum att leka även regniga dagar.

Vi behövde bygga ett större hus, men det kunde inte Peter och jag göra själva.

Min pappa, som hette morfar nu för tiden, tog fram ritningarna som han hade suttit med den där vintern för länge sedan. Nu ritade han stugan igen, men gjorde den längre. I den nya delen skulle det bli ett stort rum för barnen och en liten toalett.

Sommaren kom. Mormor och morfar flyttade in i sitt gamla rum i lillstugan och hjälpte oss att bygga ut vår stuga. Det tog hela sommaren och mer därtill och när det var klart var vi alla nöjda.

Genom en dörr i köksväggen kom man in i de stora barnens nya rum. Där fanns plats för bord och sängar och skåp. Tomas fick fortsätta bo sovhytten.

Stugan blev fin, ja det såg ut som om den hade varit precis så stor från början.

”Då var det någon mening med att vi aldrig byggde stugan av timret när du var liten”, sa morfar till mig. ”En timmerstuga hade vi aldrig kunnat bygga ut lika fint.”

18. Bekymmer

När jag berättar det här, låter det som om vi alltid var på landet. Men ibland ville vi åka någon annanstans.

En sommar bytte vi hus med en dansk familj. De bodde hemma hos oss och vi bodde i deras fina hus i Danmark. Vi åkte till Legoland och Lejonparken och danskarna åkte till vår stuga i Sverige. De hade aldrig sett så mycket skog som där och de tyckte att det var fantastiskt att ha en sjö alldeles intill.

Danskarnas trädgård var den finaste jag har sett någon gång. Där växte både blommor och grönsaker, i deras trädgård fanns både gräsmatta och klätterträd, både lekstuga och spännande tunnlar av buskar och rör. En sådan trädgård skulle man ha!

Men på vår tomt växte sly i stället för blommor.

Rasmus och Julia och Mats fick hjälpa till att knipsa, precis som jag fick göra när jag var barn. Men de ville hellre leka, förstås.

De lekte häst och byggde hinder av gamla brädbitar och tegelstenar som var över från skorstenen. De byggde minigolfbanor, spelade fotboll eller lekte olympiad. Allt det där gjorde de på det enda stället på tomten där marken var platt.

Där växte ingenting. Om något litet grässtrå vågade sig upp blev det genast nedtrampat.

Och någon annanstans gick det inte lika bra att leka, tomten var full av gropar och stenar och stubbar, blåbärsris och sly.

”Om vi ändå hade en gräsmatta”, sa jag till Peter.

”Vi kan börja göra en”, sa Peter. ”Vi får börja med att jämna till marken. Den här stubben ska vi ta bort.”

Han gick och hämtade spadar och spett och sågar och vi jobbade och slet. När kvällen kom var stubben uppe ur jorden.

Vi såg oss omkring. Kvar fanns hundra stubbar, tusen stenar och tiotusen småbuskar. Vi skulle aldrig orka jämna till tomten och få någon gräsmatta.

Och så där var det med många saker.

”Nu *måste* vi ta itu med fönstren”, sa Peter.

Ja, det hade han rätt i, men jag tyckte att vi skulle börja med att byta hängränorna. De hade börjat läcka och regnvattnet skvätte på husväggen.

Vi blev alldeles missmodiga när vi såg hur mycket som måste fixas. Inte blev vi gladare när vi såg hur dyra nya hängrännor var.

Barnen klagade: ”Ni håller alltid på och jobbar”, sa de. ”Kan vi inte åka på en utflykt i stället?”

När de blev större sa de: ”Kan vi inte åka till Spanien på semester? Vi vill åka utomlands.”

Pete- och jag började tänka att om vi inte hade någon stuga skulle vi ha råd att resa mera. Även om vår stuga var liten, kostade det mycket pengar att ha den.

”Vi säljer landet”, sa vi till varandra.

”Någon annan får ta hand om huset. Någon annan får slipa och måla och underhålla och modernisera. Någon annan får knipsa bort småbuskar. Någon annan får ta upp stubbar och stenar.”

”Vi slipper en massa jobb och vi får en massa pengar. Om vi vill bo i en stuga på sommaren kan vi alltid hyra en.”

19. Inte sista kapitlet

Nästa gång vi kom till landet var det vår.

Björkarna hade små ljusgröna blad, solen silade genom grenarna och målade tillrande mönster på marken. Vi satt på verandan och njöt av vårljuset och doften av varm stugvägg. (Inga väggar luktar så gott som de som är målade med Falu rödfärg.)

Skulle någon annan sitta här nästa vår?

”Neej, ropade Rasmus. ”Sälj inte landet! Jag tycker om att åka hit då och då.”

Julia som alltid var klok sa att hon ändå inte trodde att pengarna skulle räcka så länge.

”Vi kanske reser utomlands en gång eller två. Sen tar pengarna slut. Det blir precis som nu bara det att vi inte har något land.”

Mats hängde upp hängmattan och lade sig att läsa i solen. Tomas klättrade upp bredvid Mats så att hängmattan välte och båda trillade ner på marken. Men de slog sig inte, de hamnade mjukt på blåbärsriset. De skrattade och gjorde likadant en gång till.

”Jag vill vara på landet”, sa Mats. ”Jag också”, sa Tomas.

Peter och jag tittade på varandra och tänkte på hur fort åren hade gått. Det kändes inte som så länge sedan vi satt vid stugväggen första gången och tittade på när fåglarna byggde bon. Ändå var nästan hela vårt liv inbyggt i väggarna. Ett sådant hus kan man inte göra sig av med.

Det var nu i våras vi satt där på verandan och kände att det var vårt hus. Det är som vi, det har sina skavanker. Det är inte finast i världen, men det har sitt eget värde.

Nu har jag berättat hela historien om huset. Den kommer att fortsatta, men ännu vet ingen hur.

Kanske det blir Tomas eller Mats eller Julia eller Rasmus som bygger på tomten nästa gång. Eller kanske deras barnbarn river en vägg för att göra huset större. Då kanske de hittar lappen som jag skrev en sommar för många, många år sedan.

SLUT

(Manus skrivet till Rabén & Sjögrens pristävling 1997)